

Remissvar arbetsmiljö hygieniska gränsvärden 2011

Arbetsmiljöverket
112 79 Stockholm

Stockholm 2011-09-02

REMISSYTTRANDE avseende Förslag till föreskrifter om hygieniska gränsvärden (CTK 2005/33624)

Sveriges Bergmaterialindustri, SBMI, vars medlemsföretag producerar bergkross, naturgrus och återvunnet inert material för bygg- och anläggningsändamål, har begränsat sitt yttrande till frågan om C-märkning av kvarts (sid 41) som bygger på Arbetsmiljöverkets Rapport 2011:5.

Utöver vad som framgår av detta remissvar delar vi även de synpunkter som lämnats av Svenskt Näringsliv och Teknikföretagen/Industriarbetsgivarna.

Rapport 2011:5 har tagits fram av en arbetsgrupp som framhåller att inflammation och oxidativ stress kan anses vara en starkt bidragande faktor till canceruppkomst och att en rad cellstudier beskriver inflammatoriskt svar på kvarts.

Arbetsgruppen finner i sin rapport att nivåer på 30 till 50 gånger dagens svenska gränsvärde (0,1 mg/m³) kan ge en riskökning, men nämner också (sid 8) att det enligt vissa forskare kan finnas ett tröskelvärde: en exponeringsnivå under vilken man inte utvecklar cancer. Detta tröskelvärde beräknades i en studie till nivåer över 1,84 mg/m³ (sid 9).

Patienter med silikos löper en ökad risk för lungcancer, men det är fortfarande oklart om arbetare utan silikos har en förhöjd risk för lungcancer, då det fåtal studier som undersökt just detta, och som justerat för rökning, inte visat någon ökning (sid 14).

Silikos drabbar främst rökare, som även löper en ökad risk för lungcancer. Frågan är således om det är tobaksröken eller stendamm som orsakat cancer.

Det finns goda skäl att ifrågasätta om miljöer som uppfyller gällande gränsvärde (högst 0,1 mg/m³) ger oxidativ stress i sådan utsträckning att inte kroppens egna skyddsmekanismer helt kompenserar för kvartsdamm. Med andra ord kan det ifrågasättas om kvarts i de nivåer som tillåts över huvud taget medverkar till cancer, även om 30-50 gånger högre nivåer möjligen skulle kunna göra det.

När det gäller Arbetsmiljöverkets förslag till cancerklassning av kvarts är även vi kritiska till det tillvägagångssätt som föranlett klassningen. Arbetsmiljöverket har beställt en kunskapsöversikt om kvarts och dess cancerframkallande egenskaper. Denna kunskapsöversikt är inte och ska inte betraktas som kriteriedokument eller underlag för hygieniska gränsvärden. Proceduren att bestämma hygieniska gränsvärden, som beskrivs i Arbetsmiljöverkets kunskapsöversikter, "Reach och hygieniska gränsvärden" har inte följts.

Så länge det hygieniska gränsvärdet ligger kvar på samma nivå innebär inte cancerklassningen så stora förändringar i praktiken, men det är viktigt att de klassningar och de hygieniska gränsvärden som tas upp i gränsvärdeslistan är korrekta och föregås av en gedigen vetenskaplig genomlysning och konsekvensbeskrivning. En felaktig C-märkning nu kan leda till i onödan sänkta gränsvärden om något år.

Arbetsgruppens kunskapsöversikt om kvarts är en litteratursammanställning. Det finns dock litteratur som arbetsgruppen valt bort och som kan vara av intresse. ”Vi har selekterat de artiklar vi bedömt som mest relevanta för uppdraget. ...” skriver man i inledningen.

Litteratursammanställningarna går delvis igenom samma litteratur men kommer till olika slutsatser. SBMI efterlyser en diskussion forskargrupper och experter emellan och skulle vilja ha den innan cancerklassningen görs. Kvarts är ett av de vanligaste ämnena i jordskorpan och regeländringar kan därmed få flera konsekvenser på många olika områden.

Teknikföretagen/Industriarbetsgivarna skriver att kriteriegruppen för närvarande arbetar med kvarts och man föreslår att frågan om cancerklassning tas upp i denna grupp och att nuvarande klassning av kvarts kvarstår tills en fullständig dokumentation kan presenteras. Det är ett förslag som SBMI vill ansluta sig till.

För Sveriges Bergmaterialindustri

Björn Strokirk

VD